International Scientific Journal of Contemporary Research in Social Sciences and Humanities
2026 / No. 1 (1)
ELECTRONIC JOURNAL | OPEN ACCESS
Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

# YASHIL MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINING BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI: RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR

**Yusupova Dilnavo Nurbek qizi**
Farg‘ona davlat texnika universiteti
“Iqtisodiyot” yo‘nalishi 3-kurs talabasi
e-mail: dilnavonxon.yusupova@gmail.com

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada yashil moliyalashtirish mexanizmlarining barqaror iqtisodiy o‘sishga ta’siri bo‘yicha rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi 2020–2026-yillarda e’lon qilingan empirik tadqiqotlar, OECD va UNDP hujjatlari hamda O‘zbekiston rasmiy manbalari asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot ikkilamchi ma’lumotlarga tayangan tavsifiy-tahliliy dizaynga ega bo‘lib, tanlangan to‘rtta empirik ishni yashil moliya o‘lchovi, natija o‘zgaruvchisi, vaqt gorizonti va tanlanma bo‘yicha solishtiradi. Natijalarga ko‘ra, to‘rtta manbadan uchtasi yashil moliya va iqtisodiy o‘sish o‘rtasida ijobiy yoki qo‘llab-quvvatlovchi bog‘liqlikni, bittasi esa uzoq muddatda statistik ahamiyatli bog‘liqlik yo‘qligini qayd etgan. Muhokamada ta’sir texnologik innovatsiya, inson kapitali, energetika infratuzilmasi va kapital bozori chuqurligi kanallari orqali amalga oshishi, ammo yashil moliyaning o‘zi o‘sishni kafolatlamasligi asoslanadi. O‘zbekiston uchun yashil loyihalar jamlanmasini shakllantirish, taksonomiyani takomillashtirish, kapital bozorini chuqurlashtirish va ta’sirni monitoring qilish tavsiya etiladi.

**Kalit so‘zlar:** yashil moliya, barqaror iqtisodiy o‘sish, rivojlanayotgan mamlakatlar, yashil obligatsiyalar, kapital bozori, yashil taksonomiya, O‘zbekiston.

## Kirish.

Hozirgi kunda rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiy o‘sishni saqlash va ekologik barqarorlikni ta’minlash kabi ikki vazifani bir vaqtda hal qilishga majbur. O‘zbekiston

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

uchun bu vazifa ayniqsa dolzarb. OECD (2023) hisobotiga ko‘ra, mamlakat iqtisodiyoti dinamik o‘sayotgan bo‘lsa-da, energiya va issiqxona gazlari bo‘yicha yuqori intensivlikka ega, iqtisodiy rivojlanish va iqlim o‘zgarishini yumshatish bo‘yicha qo‘yilgan maqsadlar esa, ayniqsa infratuzilmada, katta investitsiyalarni talab qiladi. Byudjet cheklovlari sharoitida bunday o‘zgarishni xususiy moliyalashtirishni ko‘paytirmasdan amalga oshirib bo‘lmaydi. Shu bois 2021-yildan boshlab yashil obligatsiyalar moliyalashtirish tafovutini yopish strategiyasining markaziy qismiga aylangan. Biroq bunday instrumentlarning iqtisodiy o‘sishga ta’siri haqidagi empirik dalillar bir xil emas va bu siyosat qarorlarini asoslashni qiyinlashtiradi.

**Mavzuga oid adabiyotlar tahlili.**

Moliya va o‘sish o‘rtasidagi bog‘liqlik bo‘yicha fundamental tadqiqotlardan biri King va Levine (1993) ishidir: ular 1960–1989-yillar uchun 80 ta davlat ma’lumotlari asosida moliya tizimi iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantirishi mumkinligi haqidagi Shumpeter qarashiga mos dalillarni keltirgan. Yashil moliyani shu an’anaviy kanalning ixtisoslashgan shakli, ya’ni mablag‘larni ekologik jihatdan samarali loyihalarga yo‘naltiruvchi mexanizm sifatida talqin qilish mumkin. Bu talqin muallifniki bo‘lib, King va Levine ishida yashil moliya masalasi ko‘rilmagan.

Rivojlanayotgan mamlakatlar bo‘yicha so‘nggi tadqiqotlar bir xil xulosa bermaydi. Ali va boshq. (2024) 2000–2019-yillar uchun 13 ta endi rivojlanayotgan bozor iqtisodiyoti panel ma’lumotlarida yashil moliya, texnologik innovatsiya va inson kapitali yashil iqtisodiy o‘sishga yordam berishini, moliyaviy rivojlanish va iqtisodiy globallashuv esa bunday ta’sir ko‘rsatmasligini topgan. Pachiyappan (2025) Braziliya, Hindiston, Xitoy va Janubiy Afrika uchun panel ARDL usulini qo‘llab, uzoq muddatda yashil moliyaga yaqin ko‘rsatkichlarning hech biri YaIM bilan sezilarli bog‘liq emasligini, qisqa muddatda esa past uglerodli texnologiyalar savdosi YaIMga salbiy ta’sir ko‘rsatganini qayd etgan; mualliflar buni yashil loyihalarning katta boshlang‘ich xarajati va foydaning kechikishi bilan izohlaydi. Gafsi va Louhichi MENA mamlakatlarida 2010–2023-yillar uchun uzoq muddatli kointegratsiya borligini, yashil moliya va qayta tiklanuvchi energiya iste’moli YaIM bilan ijobiy bog‘liqligini hamda

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

yashil moliya va iqtisodiy rivojlanish o‘rtasida ikki tomonlama sababiyat mavjudligini aniqlagan. Chen (2025) Xitoy, Hindiston va Braziliya uchun yashil moliya oqimlari past uglerodli o‘sishni va infratuzilma investitsiyalarini qo‘llab-quvvatlashi mumkin degan xulosaga kelgan, biroq bu konferensiya materiali bo‘lgani uchun qo‘shimcha dalil sifatida qaraladi.

Bu ishlar bir-biri bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri solishtirilishi qiyin, chunki ular yashil moliyani turlicha o‘lchaydi, turli natija o‘zgaruvchilaridan foydalanadi va turli vaqt gorizontlarini ko‘radi. Ko‘rib chiqilgan empirik namunaga Markaziy Osiyo mamlakatlari kirmagan, O‘zbekiston amaliyoti esa xalqaro dalillar bilan bog‘lab tahlil qilinmagan. O‘zbekiston misolida masala o‘ziga xos: OECD (2023) ma’lumotlariga ko‘ra, 2019-yildagi birinchi xalqaro obligatsiyadan keyin qisqa muddatda uchta tematik obligatsiya chiqarilgan, biroq davlatning iqtisodiyotdagi o‘ta katta roli va rivojlanmagan ichki kapital bozori xususiy mablag‘ni jalb qilishdagi asosiy cheklov bo‘lib qolmoqda. Shu sababli yashil moliyalashtirish hajmi emas, uning shartlari, ya’ni qaysi kanallar orqali va qanday muhitda ishlashi masalasi birinchi o‘ringa chiqadi.

Ushbu maqolaning maqsadi rivojlanayotgan mamlakatlar bo‘yicha empirik natijalardagi farqlarni tizimli solishtirish va O‘zbekiston yashil moliya amaliyotini shu kontekstda baholashdir. Tadqiqot savollari:

1. Yashil moliyaning iqtisodiy o‘sishga ta’siri qaysi shartlarda ijobiy bo‘ladi?
2. Qisqa va uzoq muddatli natijalar nima uchun farq qiladi?
3. O‘zbekiston amaliyoti xalqaro dalillar bilan qanday bog‘lanadi?

Tahlil quyidagi takliflarga tayanadi: yashil moliyaning ijobiy ta’siri uzoq muddatda yaqqolroq namoyon bo‘ladi; ta’sir kuchini texnologik va institutsional omillar belgilaydi.

**Tadqiqot metodologiyasi.**

Tadqiqot tavsifiy-tahliliy dizaynda, ikkilamchi ma’lumotlar asosida o‘tkazildi. Birlamchi ma’lumot yig‘ilmadi va mustaqil ekonometrik baholash bajarilmadi, shuning uchun tadqiqot sababiy ta’sirni baholamaydi; u mavjud natijalarni solishtiradi va ularni nazariy kanallar bilan izohlaydi. Manbalar 2026-yil noyabrida RePEc/IDEAS, DOAJ,

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

nashriyotlar saytlari va xalqaro tashkilotlarning rasmiy sahifalari orqali qidirildi. Uch guruh manba triangulyatsiya uchun tanlandi. Birinchisi, rivojlanayotgan mamlakatlar bo‘yicha 2020–2026-yillardagi empirik ishlar (Ali va boshq., 2024; Pachiyappan va boshq., 2025; Gafsi va Louhichi, 2025; Chen, 2025). Ikkinchisi, xalqaro tashkilotlar hujjatlari (OECD, 2023; UNDP, 2023). Uchinchisi, rasmiy va mintaqaviy manbalar (Iqtisodiyot va moliya vazirligi, 2025; Murotov, 2025; AIFC Green Finance Centre, b.s.). Nazariy asos sifatida King va Levine (1993) ishi ishlatildi. Kiritish mezonlari: rivojlanayotgan yoki endi rivojlanayotgan mamlakatlar, yashil moliyaga yaqin ko‘rsatkich, iqtisodiy o‘sish yoki yashil o‘sish natijasi va e’lon qilingan natijalar. Natijalari hali e’lon qilinmagan ishlar chiqarildi, hakamlikdan o‘tmagan Adu-Gyamfi (2026) ishi esa asosiy namunaga kiritilmay, faqat qo‘shimcha ma’lumot sifatida qaraldi. O‘zbekiston bo‘yicha ma’lumotlar davri 2019–2025-yillarni qamrab oladi. Metodologik cheklovlar: namuna kichik (to‘rtta asosiy manba), ko‘pchilik manba annotatsiya darajasida baholandi, effekt o‘lchamlari bo‘yicha meta-tahlil o‘tkazilmadi, qidiruv Web of Science va Scopus orqali tizimli bajarilmadi, manbalar faqat ingliz tilidagi ishlardan iborat.

**Tahlil va natijalar.**

Birinchi, tanlangan empirik ishlar yashil moliya o‘lchovi, natija o‘zgaruvchisi, vaqt gorizonti va tanlanma bo‘yicha kodlandi. Ikkinchi, natijalar yo‘nalishi (ijobiy, ahamiyatsiz, aralash) bo‘yicha solishtirildi. Uchinchi, O‘zbekiston bo‘yicha tematik obligatsiyalar va institutsional baza xronologik tartibga solindi. To‘rtinchi, ular OECD (2023) aniqlagan cheklovlar bilan taqqoslandi.

1-jadval tanlangan empirik tadqiqotlarning qiyosiy tavsifini ko‘rsatadi.

| Manba | Namuna va davr | Usul | Asosiy natija |
|---|---|---|---|
| Ali va boshq. (2024) | 13 ta endi rivojlanayotgan bozor iqtisodiyoti, 2000–2019 | Panel usullar (bog‘liqlik va geterogenlikni hisobga oluvchi) | Yashil moliya, innovatsiya va inson kapitali yashil o‘sishga yordam beradi; moliyaviy rivojlanish va globallashuv bermaydi |

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

| Manba | Namuna va davr | Usul | Asosiy natija |
|---|---|---|---|
| Pachiyappan va boshq. (2025) | Braziliya, Hindiston, Xitoy, Janubiy Afrika | Panel ARDL | Qisqa muddatda aralash, uzoq muddatda ahamiyatsiz |
| Gafsi va Louhichi (2025) | MENA mamlakatlari, 2010–2023 | Panel ARDL chegara testi, Granger sababiyligi | Uzoq muddatli kointegratsiya, ijobiy bog‘liqlik, ikki tomonlama sababiyat |
| Chen (2025) | Xitoy, Hindiston, Braziliya, so‘nggi o‘n yil | Siyosatni baholash doirasi (panel ma’lumotlar) | Past uglerodli o‘sishni qo‘llab-quvvatlashi mumkin (konferensiya materiali) |

*Manba: Ali va boshq. (2024); Pachiyappan va boshq. (2025); Gafsi va Louhichi (2025); Chen (2025) ma’lumotlari asosida tayyorlandi.*

To‘rtta asosiy manbadan uchtasi yashil moliya yoki unga bog‘liq omillarning iqtisodiy o‘sish bilan ijobiy yoki qo‘llab-quvvatlovchi aloqasini qayd etgan. Bittasi uzoq muddatda ahamiyatli bog‘liqlik topmagan, qisqa muddatda esa turlicha natija olgan: past uglerodli texnologiyalar savdosi YaIMga salbiy, $CO_2$ emissiyasi va moslashish qobiliyati yetishmovchiligi esa ijobiy ta’sir ko‘rsatgan. Bu sonlar faqat ko‘rib chiqilgan manbalar sonini bildiradi va umumiy statistik xulosa emas. Mamlakatlar soni aniq ko‘rsatilgan ishlarda u 3 tadan 13 tagacha, tahlil davri esa 2000–2023-yillar oralig‘ida o‘zgaradi.

Natijalardagi farq to‘rt o‘lchov bo‘yicha izohlanadi. Birinchi, yashil moliya o‘lchovi: Chen (2025) moliyaviy oqimlarni, Pachiyappan va boshq. (2025) esa past uglerodli texnologiyalar savdosi kabi bilvosita ko‘rsatkichlarni olgan. Ikkinchi, natija o‘zgaruvchisi: Ali va boshq. (2024) yashil iqtisodiy o‘sishni, Pachiyappan va boshq. (2025) YaIMni tahlil qilgan; birinchi holda ekologik samaradorlik natijaning o‘ziga kiradi, shu sabab ijobiy bog‘liqlik ehtimoli yuqoriroq (muallif talqini). Uchinchi, vaqt gorizonti: faqat Pachiyappan va boshq. (2025) qisqa va uzoq muddatni alohida baholagan. To‘rtinchi, tanlanma tarkibi va usul: panel tahlil, ARDL va siyosatni baholash doirasi turlicha qo‘llangan.

International Scientific Journal of Contemporary Research in Social Sciences and Humanities
2026 / No. 1 (1)
ELECTRONIC JOURNAL | OPEN ACCESS
Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

2-jadvalda O‘zbekistonda yashil moliya instrumentlari va institutsional bazaga oid asosiy ko‘rsatkichlar jamlangan.

| Ko‘rsatkich | Qiymat |
|---|---|
| Birinchi xalqaro obligatsiya | 2019-yil (OECD, 2023) |
| Suveren barqarorlik («SDG») obligatsiyasi | 2021-yil |
| Birinchi korporativ yashil obligatsiya | 2023-yil avgust, SanoatQurilishBank |
| Birinchi yashil suveren Yevrobondlar | 2023-yil oktyabr, London fond birjasi, 4,25 trln so‘m; MDHda birinchi |
| «SDG» va «yashil» suveren obligatsiyalar jami | 1,2 mlrd dollar (2021–2024) |
| «Yashil» belgili yevro obligatsiyalar | 2025-yil fevral |
| Milliy yashil taksonomiya | 2023-yilda tasdiqlangan |
| Qimmatli qog‘ozlar chiqarish qoidalari | 2024-yil iyunda yashil moliya uchun yangilangan |
| Asosiy cheklovlar (OECD) | davlatning o‘ta katta roli; rivojlanmagan ichki kapital bozori; strategiyalarda xarajat hisob-kitoblari yetishmasligi |
| OECD hisoboti ma’lumotlari holati | 2023-yil oktyabr |

*Manba: OECD (2023); UNDP (2023); Iqtisodiyot va moliya vazirligi (2025); Murotov (2025); AIFC Green Finance Centre (b.s.) ma’lumotlari asosida tayyorlandi.*

OECD (2023) ma’lumotlariga ko‘ra, 2019-yildagi birinchi xalqaro obligatsiya chiqarilishidan keyin qisqa muddatda uchta tematik obligatsiya chiqarildi: 2021-yilda «Barqaror rivojlanish maqsadlari» deb nomlangan suveren barqarorlik obligatsiyasi va 2023-yilda ikkita yashil obligatsiya, biri suveren, biri korporativ. 2023-yil oktyabrida Londonda 4,25 trln so‘mlik yashil suveren Yevrobondlar joylashtirildi, bu MDHda birinchi yashil suveren obligatsiyalar edi (UNDP, 2023). Tushum suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish, temir yo‘l va metro transportini rivojlantirish kabi loyihalarga yo‘naltirilishi ko‘zda tutilgan. Iqtisodiyot va moliya vazirligi (2025) 2021–2024-yillarda «Barqaror rivojlanish maqsadlari» va «yashil» toifalarida jami 1,2 mlrd dollarlik suveren xalqaro obligatsiyalar chiqarilganini xabar qilgan.

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

Institutsional jihatdan Milliy yashil taksonomiya 2023-yilda Vazirlar Mahkamasi qarori bilan tasdiqlangan esa uni xalqaro ilg‘or amaliyot asosida takomillashtirishni tavsiya qiladi. OECD (2023) shuningdek, strategiyalarda ishonchli xarajat hisob-kitoblari va moliyalashtirish strategiyalari yetishmasligini qayd etadi, yirik quyosh va shamol energetikasi loyihalariga o‘xshash kelgusi loyihalarni esa yashil obligatsiyalarga kiritish uchun qulay yo‘nalish deb baholaydi. Hisobot 2023-yil oktyabrigacha bo‘lgan holatni aks ettiradi, shuning uchun keyingi chiqarilishlar unda yo‘q. Mahalliy birja bo‘yicha manbalar bir-biriga zid: AIFC Green Finance Centre (b.s.) Ipoteka-refinanslash kompaniyasining Toshkent fond birjasidagi 50 mlrd so‘mlik (taxminan 4 mln dollar) chiqarishini xabar qiladi, CAREC taqdimotida (Murotov, 2025) esa shu summadagi chiqarish boshqa emitent nomi bilan keltirilgan. Shu sababli bu ma’lumot miqdoriy dalil sifatida ishlatilmadi.

Tadqiqot uch asosiy natijani ko‘rsatdi. Birinchi, empirik dalillar yagona yo‘nalishga ega emas: to‘rtta manbadan uchtasi ijobiy, bittasi uzoq muddatda ahamiyatsiz bog‘liqlikni ko‘rsatadi, farq esa o‘lchov, natija o‘zgaruvchisi va gorizontdagi tafovutlar bilan bog‘liq. Ikkinchi, texnologik innovatsiya va inson kapitali hamda qayta tiklanuvchi energiya infratuzilmasi (Gafsi va Louhichi, 2025) ijobiy ta’sir shartlari sifatida ajraladi; institutsional omillarning moderatorlik roli ko‘rib chiqilgan manbalarning hech birida to‘g‘ridan-to‘g‘ri tekshirilmagan. Uchinchi, O‘zbekiston amaliyoti instrumentlarni yaratish bosqichida: taksonomiya, birinchi suveren va korporativ chiqarishlar mavjud, biroq OECD (2023) ko‘rsatgan institutsional cheklovlar saqlanib qolmoqda.

Birinchi taklif (uzoq muddatda yaqqolroq ta’sir) qisman tasdiqlandi: Gafsi va Louhichi (2025) uzoq muddatli kointegratsiyani, hakamlikdan o‘tmagan Adu-Gyamfi (2026) ishi esa uzoq muddatda YaIM o‘sishiga ijobiy ta’sirni qayd etgan, Pachiyappan va boshqalar esa buni tasdiqlamagan. Ikkinchi taklif (texnologik va institutsional omillar) bilvosita qo‘llab-quvvatlanadi. Yashil moliya o‘sishga quyidagi kanallar orqali xizmat qilishi mumkin.

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

1. Texnologiya va inson kapitali. Ali va boshq. (2024) yashil moliyaning ta’siri texnologik innovatsiya va inson kapitali bilan birga namoyon bo‘lishini ko‘rsatadi. Shu sababli yashil moliyani ularni rivojlantirish siyosati bilan birga yuritish ta’sirni kuchaytirishi mumkin.

2. Energetika infratuzilmasi. Gafsi va Louhichi (2025) yashil moliya past uglerodli energetika infratuzilmasini qo‘llab-quvvatlashi orqali uzoq muddatli rivojlanishga xizmat qilishini topgan. Ikki tomonlama sababiyat esa o‘sish ham yashil moliyani jalb qilishini bildiradi, shu sabab bir tomonlama baholashlar ta’sirni oshirib ko‘rsatishi mumkin (muallif talqini).

3. Kapital bozori va investorlar bazasi. OECD (2023) keltirgan Jahon banki so‘roviga ko‘ra, tematik va barqarorlik bilan bog‘liq obligatsiyalar chiqargan 32 ta suveren emitentning asosiy motivi investorlar bazasini kengaytirish bo‘lgan. Tematik obligatsiyalarning xarajat afzalligi haqidagi dalillar esa hozircha cheklangan. Bu kanalning O‘zbekistondagi samarasi ichki kapital bozori chuqurligiga bog‘liq.

Xulosa va takliflar.

Rivojlanayotgan mamlakatlarda yashil moliyaning barqaror iqtisodiy o‘sishga ta’siri shartli bo‘lib, uning samarasi moliyaning qanday o‘lchanishi, o‘sishning nima deb olinishi, vaqt gorizonti hamda texnologik va institutsional sharoitlarga bog‘liq. Tahlil qilingan to‘rtta asosiy manbadan uchtasi ijobiy yoki qo‘llab-quvvatlovchi bog‘liqlikni, bittasi uzoq muddatda ahamiyatli bog‘liqlik yo‘qligini ko‘rsatdi. O‘zbekiston tematik obligatsiyalarni chiqarishda Markaziy Osiyoda yetakchi o‘rinlardan birini egalladi, biroq davlatning katta ulushi va rivojlanmagan kapital bozori xususiy mablag‘ni jalb qilishni cheklaydi. Ushbu xulosalar tavsifiy xarakterga ega va sababiy emas, shu sababli ularni mustaqil panel ma’lumotlari bilan tekshirish kerak.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, yashil moliya siyosatini faqat chiqariladigan obligatsiyalar hajmini oshirishga yo‘naltirish yetarli emas. Ta’sirni kuchaytirish uchun moliyalashtirishning mavjudligi bilan bir qatorda loyihalar sifati, institutsional muhit va kapital bozori chuqurligi ham hisobga olinishi lozim. Shu asosda quyidagi takliflar ishlab chiqildi.

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

Birinchidan, yashil loyihalar jamlanmasini shakllantirish va taksonomiyani takomillashtirish maqsadga muvofiq. OECD (2023) vazirliklarning ustuvor infratuzilma loyihalari ro‘yxatiga tayanishni va yirik quyosh hamda shamol energetikasi loyihalariga o‘xshash loyihalarni yashil obligatsiyalarga kiritishni tavsiya qiladi. Milliy yashil taksonomiyani xalqaro ilg‘or amaliyotga muvofiq yaxshilash loyiha tanlovi va baholashni standartlashtiradi.

Ikkinchidan, ichki kapital bozorini chuqurlashtirish lozim. OECD (2023) uzoq muddatli rivojlanishni moliyalashtirish strategiyasini qabul qilishni, malakali kadrlar zaxirasini kengaytirishni va ikki savdo platformasini uyg‘unlashtirishni tavsiya qiladi. Bu shartlarsiz yashil moliyaning o‘sishga ta’siri cheklangan bo‘lib qolishi mumkin (muallif talqini).

Uchinchidan, ta’sirni monitoring qilish va texnologiya hamda inson kapitaliga investitsiyalarni uyg‘unlashtirish zarur. Pachiyappan va boshq. (2025) natijalaridagi uzoq muddatli noaniqlikni hisobga olib, yashil obligatsiyalar tushumining iqtisodiy va ekologik natijalarini muntazam hisobot qilish tavsiya etiladi (muallif tavsiyasi). Ali va boshq. (2024) natijalariga muvofiq yashil moliyani texnologik innovatsiya va inson kapitali siyosati bilan birga yuritish kerak.

Umuman olganda, O‘zbekistonda yashil moliyalashtirish siyosatining asosiy maqsadi chiqarilgan obligatsiyalar sonini maksimal oshirish emas, balki mablag‘larni iqtisodiy va ekologik natija beradigan loyihalarga samarali yetkazish bo‘lishi lozim. Buning uchun loyihalar jamlanmasi, taksonomiya, kapital bozori infratuzilmasi va ta’sirni monitoring qilish bir-birini to‘ldiruvchi mexanizmlar sifatida qo‘llanishi kerak.

## Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Adu-Gyamfi, H. (2026). *Impact of green finance on sustainable economic growth in developing countries* [Research paper]. Brandeis University, Library Research Excellence Prize. https://hdl.handle.net/10192/79720

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

2. AIFC Green Finance Centre. (b.s.). *With support from AIFC Green Finance Centre the first green bonds were issued on the Tashkent Stock Exchange*. https://aifc.kz/?p=13704
3. Ali, A., Li, J., Zhang, J., & Chishti, M. Z. (2024). Exploring the impact of green finance and technological innovation on green economic growth: Evidence from emerging market economies. *Sustainable Development, 32*(6), 6392–6407. https://doi.org/10.1002/sd.3031
4. Chen, Y. (2025). The role of green finance in driving sustainable economic development in emerging economies. In *Proceedings of the 2025 4th International Conference on Public Service, Economic Management and Sustainable Development (PESD 2025)* (pp. 157–165). Atlantis Press. https://doi.org/10.2991/978-94-6463-916-2_19
5. Gafsi, N., & Louhichi, L. (2025). Role of green finance in sustainable energy transition and economic growth in MENA region. *Edelweiss Applied Science and Technology, 9*(6), 1704–1717. https://ideas.repec.org/a/ajp/edwast/v9y2025i6p1704-1717id8216.html
6. King, R. G., & Levine, R. (1993). Finance and growth: Schumpeter might be right. *The Quarterly Journal of Economics, 108*(3), 717–737. https://doi.org/10.2307/2118406
7. Ministry of Economy and Finance of the Republic of Uzbekistan. (2025, February 25). *Uzbekistan issues next sovereign international bonds* [News release]. https://gov.uz/en/imv/news/view/37768
8. Murotov, S. (2025). *[Capital market development in Uzbekistan]* [Presentation]. CAREC Program. https://www.carecprogram.org/uploads/S1_Sanjarbek-Murotov_UZB.pdf
9. OECD. (2023). *Financing Uzbekistan's green transition: Capital market development and opportunities for green bond issuance*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/27d2489d-en

Received: 10 October 2026, Accepted: 30 October 2026, Published: 1 November 2026

10. Pachiyappan, S., Balakrishnan, R., Joseph, A., Patil, A., Arjun, B. S., & Gowri, S. R. (2025). Does green financing affect the sustainable economic growth of emerging economies? Evidence from panel ARDL model. *ECONOMICS – Innovative and Economics Research Journal*, *13*(4), 39–53. https://doi.org/10.2478/eoik-2025-0084
11. UNDP Uzbekistan. (2023, October 9). *Uzbekistan issues first ever green sovereign Eurobonds worth 4.25 trillion UZS on the London Stock Exchange* [Press release]. https://www.undp.org/uzbekistan/press-releases/uzbekistan-issues-first-ever-green-sovereign-eurobonds-worth-425-trillion-uzs-london-stock-exchange